

ການປັບປຸງລະບົບການລ້ຽງສັດ

ວິທີການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກິດຈະກຳຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນ

ສາລະບານ

I.	ສະພາບລວມ.....	5
II.	ສະພາບການລ້ຽງສັດ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນ.....	6
III.	ການປັບປຸງລະບົບການລ້ຽງສັດ ຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນ.....	7
	3.1 ສຶກສາບັນຫາ ແລະ ສະພາບການລ້ຽງສັດ.....	7
	3.1.1 ສຶກສາສະພາບພື້ນທ.....	7
	3.1.2 ຈັດລຽງບໍລິມະສິດຄວາມສໍາຄັນ ແລະ ຈໍາເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດ.....	7
	3.2 ຈັດຝຶກອົບຮົມໂດຍເນັ້ນພາກປະຕິບັດຕົວຈິງຫຼາຍກ່ວາທິດສະດີ.....	7
	3.2.1 ນໍາພາໄປຖອດຖອນບົດຮຽນບ່ອນທີ່ເຮັດມາກ່ອນ ແລະ ປະສົບຜົນສໍາເລັດ:.....	8
	3.2.2 ນໍາພາຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຈິງ.....	8
IV.	ບັດໄຈຫຼັກທີ່ເຮັດໃຫ້ການປັບປຸງລະບົບການລ້ຽງສັດມີຄວາມສໍາເລັດ.....	10
	4.1 ມີທຶນສໍາລັບການຊື້ສັດ ແລະ ການຊື້ບັດໄຈການຜະລິດ :.....	10
	4.2 ອາຫານພຽງພໍທາງດ້ານປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບ.....	10
	4.3 ທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ສະອາດ ແລະ ປອດໄພ:.....	17
	4.4 ມີການຮັກສາສຸຂະພາບ.....	18
	4.5 ມີການຈັດການທີ່ດີ.....	19
	ເອກະສານອ້າງອີງ.....	21

I. ສະພາບລວມ

ປະຊາຊົນລາວກວມເອົາ 70% ທີ່ມີອາຊີບເປັນຊາວກະສິກອນ (ປາລິກອນ ທະລົງແຮງຈັນ, 2007) ເຊັ່ນ: ການປູກ ແລະ ການລ້ຽງທີ່ມີການພົວພັນເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ, ການລ້ຽງສັດຂອງຊາວກະສິກອນລາວແມ່ນຖືເປັນອາຊີບເສີມ ຮອງຈາກການປູກເຂົ້າ ແລະ ພືດອຸດສາຫະກຳ ແຕ່ກໍ່ມີຈຳນວນບໍ່ໜ້ອຍທີ່ຍຶດຖືການລ້ຽງສັດເປັນອາຊີບຫຼັກໂດຍສະເພາະແມ່ນຜູ້ທີ່ລ້ຽງເປັນພາມໂດຍມີການບໍລິຫານຈັດການເປັນຢ່າງດີ. ສ່ວນຫຼາຍແລ້ວຊາວບ້ານລ້ຽງສັດເປັນທຶນສະສົມໄວ້ຂາຍໃນຍາມຈຳເປັນຂອງຄອບຄົວ, ແຕ່ກໍ່ອ່ອນແມ່ນລ້ຽງໄວ້ໃຊ້ແຮງງານ, ໃຊ້ໃນພິທີທາງສາດສະໜາ ແລະ ໃຊ້ເປັນອາຫານ, ສຳລັບການລ້ຽງສັດເປັນສິນຄ້າສ້າງລາຍຮັບແມ່ນຈະລ້ຽງເປັນພາມທີ່ລ້ຽງໃນປະລິມານຫຼາຍ ເພື່ອໃຫ້ຄຸ້ມຄ່າກັບການລົງທຶນ ແລະ ແຮງງານທີ່ເບິ່ງແຍງດູແລ ເຊິ່ງໃນສປປລາວ ຍັງບໍ່ທັນແຜ່ຂະຫຍາຍຫຼາຍເທົ່າທີ່ຄວນ ເນື່ອງຈາກຊາວກະສິກອນຍັງບໍ່ທັນມີຄວາມຮູ້ຢ່າງເລິກເຊິ່ງໃນການຈັດການ, ການຮັກສາສຸຂະພາບສັດ, ການສ້າງແຫຼ່ງອາຫານ ແລະ ການຈັດການທາງດ້ານຕະຫຼາດລວມທັງການເຂົ້າຫາແຫຼ່ງທຶນຍັງບໍ່ທັນທົ່ວເຖິງ.

ຊາວກະສິກອນສ່ວນຫຼາຍຍັງລ້ຽງສັດແບບທຳມະຊາດທີ່ມີ 2 ລະດູທີ່ແຕກຕ່າງກັນ: ໃນຊ່ວງລະດູຝົນທີ່ມີການຜະລິດຫຼາຍຊາວບ້ານມັກປ່ອຍສັດໄປຕາມປ່າເລົ່າ, ຕາມທົ່ງຫຍ້າທຳມະຊາດໃນເຂດທີ່ບໍ່ມີການຜະລິດ, ສ່ວນລະດູແລ້ງກໍ່ນຳສັດເຂົ້າມາປ່ອຍເຂດການຜະລິດທີ່ພາຍຫຼັງເກັບກ່ຽວອອກແລ້ວເຊິ່ງວິທີການດັ່ງກ່າວນີ້ແມ່ນບໍ່ມີການຈັດການເທົ່າທີ່ຄວນເຮັດໃຫ້ການຜະລິດສັດບໍ່ຮັບປະກັນ ແລະ ມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ພະຍາດ, ການຈະເລີນເຕີບໂຕຂ້າ ແລະ ການຂະຫຍາຍພັນບໍ່ໄດ້ຕາມບົກະຕິ, ນອກຈາກນີ້ການລ້ຽງສັດແບບນີ້ຍັງເກີດມີການທຳລາຍເຄື່ອງປູກຂອງຊາວບ້ານເຮັດໃຫ້ເກີດບັນຫາທາງສັງຄົມ.

ເອກະສານເຫຼັ້ມນີ້ໄດ້ສັງລວມເອົາບັນດາປະສົບການທີ່ເຮັດວຽກກັບຊາວກະສິກອນກ່ຽວກັບການບັບປຸງລະບົບການລ້ຽງສັດຂອງໂຄງການ EFICAS ຢູ່ພາກເໜືອຂອງສປປລາວ ແລະ ຄັດຈ້ອນບາງຂໍ້ມູນພື້ນຖານ ຈາກບັນຫາເອກະສານຕ່າງໆດັ່ງລາຍການລະອຽດມີໃນເອກະສານອ້າງອີງ.

ຈຸດປະສົງຂອງຄູ່ມືແມ່ນເພື່ອເປັນເຄື່ອງມືໃຫ້ແກ່ນັກວິຊາການໃນການເຮັດວຽກຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນກ່ຽວກັບການພັດທະນາພື້ນທີ່ເຂດລ້ຽງສັດ, ການຄຸ້ມຄອງການລ້ຽງສັດຕາມການຈັດສັນທີ່ດິນກະສິກຳ, ການສ້າງທົ່ງຫຍ້າອາຫານສັດໃນພື້ນທີ່ຂອງຊາວກະສິກອນ.

II. ສະພາບການລ້ຽງສັດ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນ

ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວຊາວກະສິກອນລາວຢູ່ເຂດ ຊົນນະບົດເຄີຍລ້ຽງສັດແບບປ່ອຍຊະຊາຍຢູ່ຕາມພື້ນທີ່ປ່າໄມ້, ປ່າເລົ່າອ່ອນ ແລະ ໃນທົ່ງນາ, ເປົ້າໝາຍໃນການລ້ຽງແມ່ນເປັນທຶນສະສົມເພື່ອຂາຍໃນຍາມຈໍາເປັນ ຫຼື ມີການຊື້ວັດຖຸທີ່ມີລາຄາສູງເປັນຕົ້ນແມ່ນ ລົດໄຖນາ, ທຶນບຸກເບີກນາ ແລະ ອື່ນໆ, ການລ້ຽງສັດແບບນີ້ໃນຊ່ວງລະດູຝົນແມ່ນປ່ອຍຢູ່ຕາມປ່າໄມ້ ແລະ ປ່າເລົ່າອ່ອນ ໃນເຂດທີ່ບໍ່ມີການປູກພືດ ຫຼື ຕາມເຂດລ້ຽງສັດທີ່ຈັດໄວ້ ແລະ ທຽວໄປຕິດຕາມເດືອນລະຄັ້ງ ຫຼື 3 ເດືອນຕໍ່ຄັ້ງຂຶ້ນກັບແຕ່ລະຄົນ, ຮອດຕອນລະດູແລ້ງແມ່ນເອົາສັດອອກຈາກປ່າມາລ້ຽງໃນພື້ນທີ່ປູກພືດທີ່ເກັບກຸ່ວຜົນຜະລິດອອກແລ້ວ ລວມທັງທົ່ງນາ ແລະ ສາມາດໄປເບິ່ງໄດ້ຕະຫຼອດເພາະຊ່ວງນີ້ຊາວບ້ານວ່າງວຽກຈາກການຜະລິດ. ນອກຈາກນີ້ຍັງມີຊາວບ້ານຈໍານວນໜຶ່ງທີ່ມີການປູກຫຍ້າລ້ຽງສັດ, ເຮັດຮົ່ວອ້ອມ ແລະ ປ່ອຍສັດໃຫ້ຢູ່ໃນສວນຫຍ້າຕະຫຼອດປີເຊິ່ງຈະກ້າວໄປສູ່ການລ້ຽງສັດແບບມີແຜນການ ຫຼື ຟາມຂະໜາດນ້ອຍ.

ຮູບ 1: ການລ້ຽງສັດແບບປ່ອຍຊະຊາຍ

III. ການປັບປຸງລະບົບການລ້ຽງສັດ ຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນ

ຊາວກະສິກອນເປັນຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກຫຼາຍຢ່າງເພື່ອຊອກຫາກິນເພື່ອຄວາມຢູ່ລອດໃນຊົນນະບົດເພາະແຕ່ລະມື້

ຊາວຊົນນະບົດຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດວຽກກ່ຽວກັບການຜະລິດ, ຊອກເຄື່ອງປ່າຂອງດົງມາຂາຍ ແລະ ຊອກຫາອາຫານມາບໍລິໂພກໃນຄອບຄົວ ສະນັ້ນການເຮັດວຽກຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນຈະຕ້ອງໄດ້ຊອກຫາຊ່ອງຫວ່າງບໍ່ຖືກຊ່ວງການຜະລິດທີ່ຊັ້ນຊ້ຽວ ສະນັ້ນ, ສິ່ງທີ່ຕ້ອງໄດ້ຄຳນຶງໃນການປັບປຸງລະບົບການລ້ຽງສັດຂອງຊາວກະສິກອນມີດັ່ງນີ້

3.1 ສຶກສາບັນຫາ ແລະ ສະພາບການລ້ຽງສັດ

3.1.1 ສຶກສາສະພາບພື້ນທີ່ ພູມສັນຖານທີ່ແທດໝາະຕໍ່ກັບການລ້ຽງສັດ (ຕ້ອງມີແຫຼ່ງນ້ຳ, ມີແຫຼ່ງອາຫານ, ດິນປານກາງທາອຸດົມສົມບູນ, ບໍ່ທ່າງໄກຈາກບ້ານ ແລະ ເສັ້ນທາງ, ຈຸດພິເສດການລ້ຽງສັດຂອງຊາວບ້ານ), ທີ່ສຳຄັນຕ້ອງເປັນເຂດລ້ຽງສັດທີ່ໄດ້ຈັດສັນໄວ້ແລ້ວຕາມແຜນຈັດສັນທີ່ດິນ.

3.1.2 ຈັດລຽງບໍລິມະສິດຄວາມສຳຄັນ ແລະ ຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດ: ສິ່ງທີ່ຈຳເປັນສຳລັບການລ້ຽງສັດແມ່ນອາຫານ, ນ້ຳ, ການຮັກສາສຸຂະພາບ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ສະນັ້ນເຮົາຄວນຄຳນຶງເຖິງວ່າອັນໃດຈຳເປັນທີ່ສຸດ, ໂດຍອີງໃສ່ພື້ນທີ່ລ້ຽງສັດ ຖ້າວ່າມີອາຫານທຳມະຊາດ, ມີແຫຼ່ງນ້ຳທຳມະຊາດແລ້ວກໍ່ເລືອກເຮັດການຮັກສາສຸຂະພາບກ່ອນ ແລະ ສ້າງທີ່ຢູ່ອາໄສໃຫ້ສັດ ສ່ວນອາຫານ ແລະ ນ້ຳຈຶ່ງພິຈາລະນາຕາມຫຼັງ.

3.2 ຈັດຝຶກອົບຮົມໂດຍເນັ້ນພາກປະຕິບັດຕົວຈິງຫຼາຍກ່ວາທິດສະດີ:

ເປັນການໃຫ້ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານ ແລະ ຝຶກການປະຕິບັດຕົວຈິງເພື່ອໃຫ້ຊາວບ້ານໄດ້ສຳພັດ, ໄດ້ເຮັດດ້ວຍຕົວເອງເພື່ອໃຫ້ຮູ້ຂັ້ນຕອນໃນການປະຕິບັດຕົວຈິງ ສິ່ງທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ຝຶກໃຫ້ຊາວບ້ານຄື:

- ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານກ່ຽວກັບເຕັກນິກການລ້ຽງສັດລວມທັງການເບິ່ງແຍງບົວລະບັດ, ການຕັ້ງຄອກ ແລະ ການສ້າງແຫຼ່ງນ້ຳ
- ການປູກຫຍ້າ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງນ້ຳໃຊ້ທັງຫຍ້າໃຫ້ຍືນຍົງ
- ການຮັກສາສຸຂະພາບ ແລະ ການປ້ອງກັນພະຍາດສັດ

3.2.1 ນໍາພາໄປຖອດຖອນບົດຮຽນບ່ອນທີ່ເຮັດມາກ່ອນ ແລະ ປະສົບຜົນສໍາເລັດ: ເປີດ ໂອກາດໃຫ້ຊາວບ້ານໄດ້ໄປເຫັນຕົວຈິງບ່ອນທີ່ມີຜົນສໍາເລັດ ແລະ ໄດ້ສໍາພາດໂອລົມກັບ ຜູ້ເຮັດຕົວຈິງ ຈຶ່ງຮູ້ໄດ້ເຖິງຄວາມເປັນມາ ແລະ ສິ່ງທີ່ໄດ້ຜ່ານມາກ່ອນທີ່ຈະມາເຖິງຈຸດນີ້, ເປັນການສ້າງໃຫ້ຊາວບ້ານມີແນວຄວາມຄິດ ແລະ ມີທາງເລືອກທີ່ຕັດສິນໃຈປະຕິບັດ.

3.2.2 ນໍາພາຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຈິງ: ຊາວບ້ານຍັງບໍ່ທັນມີປະສົບການເຖິງວ່າຈະໄດ້ຮັບ ການຝຶກອົບຮົມ, ເຮັດການສາທິດແລ້ວກໍຕາມຊາວບ້ານຍັງມີຄວາລັງເລໃຈບໍ່ໝັ້ນໃຈຕົວ ເອງ ສະນັ້ນວິຊາການຈະຕ້ອງໄດ້ລົ້ມຄືນ, ນໍາພາຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຈິງອີກ, ເພື່ອຮັບປະກັນ ເຮັດໃຫ້ການປະຕິບັດຕົວຈິງຖືກຕ້ອງຕາມເຕັກນິກ ແລະ ທັນລະດູການ, ນັກວິຊາການຕ້ອງ ໄດ້ລົງຕິດຕາມແນະນໍາຢ່າງໄກ້ຊິດທຸກຂັ້ນຕອນນັບຕັ້ງແຕ່ມີເລີ່ມຕົ້ນຖາງພື້ນທີ່, ການປູກ ແລະ ການບົວລະບັດຮັກສາ

3.2.3 ມີການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ: ມີການຖອດບົດຮຽນໃນສິ່ງທີ່ຊາວບ້ານໄດ້ເຮັດ ໄປເພື່ອຊອກຫາບັນຫາເພື່ອຫາວິທີການແກ້ໄຂໄປແຕ່ລະໄລຍະໃຫ້ທັນການພ້ອມທັງມີວິ ຊາການຄອຍໃຫ້ຄໍາແນະນໍາແຕ່ລະໄລຍະຄື:

ການຕິດຕາມການປູກຫຍ້າ:

ຄັ້ງທີ 1: ລົງຕິດຕາມເບິ່ງພາຍຫຼັງປູກໄດ້ 10 ວັນທໍາອິດເພື່ອກວດກາເບິ່ງການແຕກ ງອກຂອງເມັດຫຍ້າວ່າເກີດໜ້ອຍຫຼືຫຼາຍສໍາໃດ, ຖ້າເກີດໜ້ອຍຫຼຸດ 30% ຄວນປູກເສີມຕື່ມແຕ່ ບໍ່ໃຫ້ກາຍ 15 ວັນ, ພ້ອມທັງຕິດຕາມເບິ່ງການເຮັດຮົ້ວເພື່ອປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ສັດເຂົ້າທໍາລາຍຫຍ້າ ທີ່ຍັງອ່ອນ.

ຄັ້ງທີ 2: ຫຼັງປູກໄດ້ 1 ເດືອນ ຕ້ອງໄດ້ລົງຕິດຕາມເບິ່ງການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງຫຍ້າ, ເບິ່ງ ການເກີດຂອງວັດຊະພິດຖ້າມີວັດຊະພິດເກີດຂຶ້ນເກີນ 50% ແມ່ນໃຫ້ແນະນໍາຊາວບ້ານເສຍຫຍ້າ ອານາໄມເພື່ອບໍ່ໃຫ້ຍາດແຍ່ງອາຫານຂອງຫຍ້າທີ່ປູກ,

ຄັ້ງທີ 3: ເມື່ອຫຍ້າອາຍຸໄດ້ 3 ເດືອນ ກໍຕ້ອງໄດ້ລົງໄປຕິດຕາມເບິ່ງອີກວ່າການຈະເລີນເຕີບ ໂຕຂອງຫຍ້າໄດ້ດີຫຼືບໍ່ ພ້ອມທັງປະເມີນວ່າສາມາດຕັດຫຍ້າໃຫ້ສັດກິນໄດ້ແລ້ວບໍ່ ແຕ່ບໍ່ອຍສັດ ໃຫ້ກິນເອງບໍ່ໄດ້ເນື່ອງຈາກວ່າຮາກຫຍ້າຍັງບໍ່ແຂງແຮງຈະເຮັດໃຫ້ສັດດຶງຫຍ້າອອກໄປນໍາ ເວລາສັດກິນ ແລະ ສັດຢູ່ບຽກຈະເຮັດໃຫ້ຫຍ້າຕາຍໄດ້, ໃນຄັ້ງນີ້ກໍຄວນແນະນໍາຊາວບ້ານເສຍ ຫຍ້າອານາໄມຄັ້ງທີ 2.

ຄັ້ງທີ 4: ເມື່ອຮອດ 6 ເດືອນຮາກຫຍ້າແຂງແຮງເຕັມທີ່, ປະລິມານຫຍ້າກໍ່ຫຼາຍຄວາມຍາວຂອງຫຍ້າປະມານ 30 ຊັງຕີແມັດ, ສາມາດເອົາສັດເຂົ້າກິນໃນສວນຫຍ້າໄດ້ໃນອັດຕາຈຳນວນ ໘-໑0 ໂຕຕໍ່ເຮັກຕາໄລຍະເວລາປ່ອຍບໍ່ໃຫ້ເກີນ 5 ມື້ແລ້ວປ່ອຍໄປລອກໃໝ່ເພາະຫຍ້າທີ່ສັດກິນໄດ້ໝົດແລ້ວຍັງເຫຼືອແຕ່ຕໍ່ສະນັ້ນຈະເຮັດໃຫ້ງົວຢ່າງຫຼາຍເພື່ອຊອກກິນຫຍ້າອ່ອນ ແລ້ວເຮັດໃຫ້ມີການຢຽບຢໍາຫຍ້າຫຼາຍຈະເຮັດໃຫ້ຫຍ້າຕາຍໄດ້.

ສໍາລັບຫຍ້າທີ່ມີແຜນຈະເກັບແນວພັນແມ່ນໃຫ້ຢຸດເຊົາການເອົາສັດເຂົ້າກິນ ແລະ ຢຸດເຊົາຕັດ ຫຍ້າໃນເດືອນ 9 ເພື່ອໃຫ້ຫຍ້າໄດ້ສ້າງດອກ ແລະ ກຽມອອກໝາກເພື່ອເກັບຜົນຜະລິດແກ່ນ

ຮູບ 2: ຂັ້ນຕອນນຳກຽມການເກັບແນວພັນ

IV. ບັດໄຈຫຼັກທີ່ເຮັດໃຫ້ການປັບປຸງລະບົບການລ້ຽງສັດມີຄວາມສໍາເລັດ

4.1 ມີທຶນສໍາລັບການຊື້ສັດ ແລະ ການຊື້ບັດໄຈການຜະລິດ : ເປັນບັນຫາຕົ້ນຕໍສໍາລັບຊາວກະສິກອນຜູ້ທຸກຍາກ ແລະ ຜູ້ທີ່ບໍ່ມີສັດ ເພາະຄົນກຸ່ມນີ້ມີໂອກາດໜ້ອຍທີ່ສຸດທີ່ຈະເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງທຶນສ່ວນໃຫຍ່ຈະຂາດສິ່ງຄ້າປະກັນເພາະສະນັ້ນຕ້ອງສ້າງເງື່ອນໄຂອໍານວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ຊາວບ້ານເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງທຶນງ່າຍຂຶ້ນ ແຕ່ຕ້ອງຢູ່ພາຍໃຕ້ການຕິດຕາມຮ່ວມກັນລະຫວ່າງເຈົ້າຂອງແຫຼ່ງທຶນ (ທະນາຄານຕ່າງໆ) ແລະ ພະນັກງານວິຊາການຂະແໜງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ (ກະສິກໍາ) ເພື່ອຮັບປະກັນບໍ່ໃຫ້ເກີດຄວາມຜິດພາດ ແລະ ຫຼຸດຄວາມສ່ຽງຕໍ່ຄວາມຫຼົ້ມເຫຼວ ເນື່ອງຈາກວ່າຊາວບ້ານບໍ່ທັນມີຄວາມຮູ້ທາງດ້ານການຈັດການບໍ່ສາມາດວາງແຜນການລ້ຽງສັດທີ່ເກັ່ງສະນັ້ນ ຕ້ອງອາໄສພະນັກງານວິຊາການຊ່ວຍ.

4.2 ອາຫານພຽງພໍທາງດ້ານປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບ: ມີການສ້າງແຫຼ່ງອາຫານທີ່ພຽງພໍ ແລະ ໝັ້ນຄົງເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ສັດມີອາຫານກິນຕະຫຼອດປີໂດຍການປູກຫຍ້າອາຫານສັດ ແລະ ມີອາຫານເສີມເພື່ອສ້າງທາດບໍາລຸງໃຫ້ສັດໃຫ້ຕຸ້ຍດີເປັນຕົ້ນແມ່ນກາກມັນຕົ້ນຈາກໂຮງງານ ຫຼື ຫົວມັນຕົ້ນ, ສາລີທີ່ຊາວບ້ານມີນໍາມາຕາກແຫ້ງແລ້ວບົດແລ້ວໃຫ້ສັດກິນເປັນອາຫານເສີມແຕ່ບໍ່ໃຫ້ກິນເກີນ 50% ຂອງປະລິມາອາຫານທີ່ກິນແຕ່ລະມື້ ເພາະຈະເຮັດໃຫ້ສັດທ້ອງອິດເນື່ອງຈາກວ່າງົວ ຄວາຍເປັນສັດກະເພາະຫຍ້າ ສະນັ້ນບໍ່ສາມາດຍ່ອຍອາຫານທີ່ມີທາດແປ້ງຫຼາຍໄດ້ຈະຕ້ອງໄດ້ໃຫ້ກິນຮ່ວມກັບຫຍ້າ

ຮູບ 3: ສວນຫຍ້າທີ່ປູກໄດ້ 2 ປີ (ບ້ານຫ້ວຍມູນ)

ຕາຕະລາງ 1: ແນວພັນຫຍ້າຕ່າງໆທີ່ນິຍົມປູກໃນສປປລາວ

ຊື່ແນວພັນ	ມວນສານປູກ ໂຕນ/ເຮັກຕາ/ປີ	ຜົນຜະລິດເມັດພັນ ກິໂລ/ເຮັກຕາ	ລາຄາແນວພັນ ກີບ/ກິໂລ*
ຫຍ້າຮູຊີ (<i>Brachiaria ruziziensis</i>)	15-17	80-350 (ສະເລ່ຍ 140)	25 000
ຫຍ້າມູລາໂຕ (<i>Brachiaria "mulato"</i>)	19-21	5-20 (ສະເລ່ຍ 10)	250 000
ຫຍ້າບີຣເຊັນຕາ (<i>Brachiaria brizantha</i>)	15-18	20-80 (ສະເລ່ຍ 40)	160 000
ຫຍ້າດີກູເບັນ (<i>Brachiaria decumbens</i>)	19-22	50-180 (ສະເລ່ຍ 80)	220 000
ຖົ່ວສະຕາຍໂລ (<i>Stylosanthes guianensis</i>)	-	30-150 (ສະເລ່ຍ 40)	60 000

ບັນດາແນວພັນຫຍ້າ ທີ່ປູກໄດ້ດີ ໃນສປປລາວຈຳນວນ 5 ແນວພັນໃນຕາຕະລາງ 1 ນີ້ ສາມາດຜະລິດແກ່ພັນໄດ້ດີມີ 2 ຊະນິດຄື: ຫຍ້າ ຮູຊີ ແລະ ຖົ່ວສະຕາຍໂລ, ນອກຈາກນີ້ຫຍ້າມູນລາໂຕກໍ່ສາມາດຜະລິດໄດ້ຢູ່ບາງເຂດທີ່ມີອາກາດເໝາະສົມແຕ່ອັດຕາມຄວາມງອກບໍ່ສູງປະມານ 50%.

ຕາຕະລາງ 2: ຜົນຜະລິດຫຍ້າ ແລະ ຖົ່ວທີ່ປູກໃນດິນທີ່ແຕກຕ່າງກັນ

ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນ	ນ້ຳໜັກປູກຕະກູນຫຍ້າ (ໂຕນ/ເຮັກຕາ/ປີ)	ນ້ຳໜັກປູກຕະກູນຖົ່ວຖົ່ວ (ໂຕນ/ເຮັກຕາ/ປີ)
ຕ່ຳ	20-40	10-20
ປານກາງ	40-100	20-30
ດີ	100-200	30-60

ນ້ຳໜັກແຫ້ງປະມານ 20-25% ຂອງນ້ຳໜັກປູກ ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ການພັດທະນາເຕັກໂນໂລຊີພືດອາຫານສັດຮ່ວມກັບ ຊາວກະສິກອນ (ວິນເນີ ສະເຕືອ ແລະ ປີເຕີຮອນ, 2001)

ຮູບ 4: ຊະນິດຫຍ້າທີ່ຊາວບ້ານນິຍົມປູກ

- ພຶດອາຫານສັດຕະກຸນຫຍ້າສາມາດໃຫ້ຜົນຜະລິດມວນສານປຽກໃນລະຫວ່າງ 20-200 ໂຕນຕໍ່ເຮັກຕາຕໍ່ປີ
- ພຶດຕະກຸນຖົ່ວໃຫ້ຜົນຜະລິດມວນສານປຽກໜ້ອຍກວ່າຫຍ້າ ລະຫວ່າງ 10 ຫາ 60ໂຕນ ຕໍ່ ເຮັກຕາ ຕໍ່ ປີ
- ສັດໜຶ່ງໂຕຕ້ອງການຫຍ້າປຽກໃນປະລິມານ 10-15% ຕໍ່ວັນຕໍ່ນ້ຳໜັກໂຕ, ຖ້າເປັນຫຍ້າແຫ້ງແມ່ນ 2,5-3,5% ຕໍ່ວັນຕໍ່ນ້ຳໜັກໂຕ (M.Horne, 2001).

ຕົວຢ່າງ : ຄວາມໂຕໜຶ່ງ ຫຼື ງົວໂຕໜຶ່ງໜັກ 300 ກິໂລມັນຕ້ອງການ ຫຍ້າແຫ້ງ ແມ່ນ 7 ຫາ 10 ກິໂລ ຫຼື ຫຍ້າປຽກຢູ່ 30 ຫາ 45 ກິໂລ/ວັນ

ຕາຕະລາງ 3: ປະລິມານການກິນອາຫານຂອງງົວຕາມນ້ຳໜັກໂຕ

ຈຳນວນ ງົວ	ນ້ຳໜັກໂຕ (ກິໂລ)	ຄວາມຕ້ອງການກິນຫຍ້າ (ກິໂລ/ມື້)		ຄວາມຕ້ອງການກິນຫຍ້າ (ກິໂລຕໍ່ 3ເດືອນ)		ຄວາມຕ້ອງການກິນຫຍ້າ (ກິໂລຕໍ່ 1ປີ)		ເນື້ອທີ່ປູກຫຍ້າທີ່ ຕ້ອງການ (ເຮັກຕາ)
		ຫຍ້າສົດ	ຫຍ້າແຫ້ງ	ຫຍ້າສົດ	ຫຍ້າແຫ້ງ	ຫຍ້າສົດ	ຫຍ້າແຫ້ງ	
1	100	10	3	900	225	3 600	900	0,04
1	200	20	5	1 800	450	7 200	1 800	0,09
1	300	30	2	2 700	675	10 800	2 700	0,13
5	100	50	25	4 500	1 125	18 000	4 500	0,22
5	200	100	50	9 000	2 250	36 000	9 000	0,43
5	300	150	75	13 500	3 375	54 000	13 500	0,65

ຕາຕະລາງ 4: ການກຳນົດຈຳນວນງົວຕໍ່ກັບຜົນຜະລິດຫຍ້າສະເລ່ຍໝົດປີ 365 ວັນ.

ຜົນຜະລິດຫຍ້າ ໂຕນ/ຮຕ/ປີ	ນ້ຳໜັກອາຫານ ກລ/ຮຕ/ມື້	ນ້ຳໜັກງົວ 100 ກິໂລ (ໂຕ)	ນ້ຳໜັກງົວ 200 ກິໂລ (ໂຕ)	ນ້ຳໜັກງົວ 300 ກິໂລ (ໂຕ)
10	27	1,8 (2ໂຕ)	0.9 (1 ໂຕ)	0,60 (1 ໂຕ)
15	41	2,7 (3 ໂຕ)	1.4 (1 ໂຕ)	0,91 (1 ໂຕ)
20	55	3,7 (4 ໂຕ)	1.8 (2 ໂຕ)	1,22 (1 ໂຕ)
25	68	4,5 (5 ໂຕ)	2.3 (2 ໂຕ)	1,51 (2 ໂຕ)
30	82	5,5 (6 ໂຕ)	2.7 (3 ໂຕ)	1,82 (2 ໂຕ)
40	110	7,3 (7 ໂຕ)	3.7 (4 ໂຕ)	2,44 (2 ໂຕ)

ໝາຍເຫດ: ຜົນຜະລິດຫຍ້າໃນປີໜຶ່ງ ໄລຍະທີ່ໄດ້ຮັບຜົນຜະລິດຫຼາຍແມ່ນໃນຊ່ວງລະດູຝົນແຕ່ເດືອນພຶດສະພາ (5) ຫາ ເດືອນ ຕຸລາ(10) ສ່ວນລະດູແລ້ງຈະບໍ່ໄດ້ຫຼາຍ ສະນັ້ນຈຳນວນງົວທີ່ນຳເຂົ້າລ້ຽງໃນລະດູຝົນແມ່ນໄດ້ຫຼາຍກ່ວາ ລະດູແລ້ງ 2 ເທື່ອ.

4.2.1 ການໃຫ້ອາຫານສຳລັບງົວທອມ ແບບຂັງ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ສັດມີການຈະເລີນເຕີບໂຕດີ ແລະ ໃຫ້ຜົນຜະລິດໄວເຮົາຄວນມີວິທີການໃຫ້ອາຫານດັ່ງນີ້:

1. ຕ້ອງໃຫ້ອາຫານພຽງພໍເພື່ອໃຫ້ສັດສາມາດກິນອາຫານໄດ້ຕໍ່ເນື່ອງຢ່າງໜ້ອຍມື້ລະ 2 ຄັ້ງ (ເຊົ້າ ແລະ ແລງ) ໃຫ້ກິນເຕັມທີ່ສັດຕ້ອງການ.
2. ອາຫານທີ່ນຳມາລ້ຽງສັດຕ້ອງມີຄຸນນະພາບດີທາດໂປຼຕີນບໍ່ຫຼຸດ 14%.
3. ມີການເສີມອາຫານທີ່ມີທາດໂປຼຕີນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນພຶດຕະກຸນຖົ່ວປະມານ 10%ຂອງອາຫານທັງໝົດ.
4. ຕ້ອງມີອາຫານໃຫ້ສັດກິນຕະຫຼອດລະດູການທັງລະດູແລ້ງ ແລະ ລະດູຝົນ.
5. ຕ້ອງມີນ້ຳສຳລັບໃຫ້ສັດກິນຕະຫຼອດເວລາ ງົວຈະກິນນ້ຳມື້ໜຶ່ງປະມານ 20-50 ລິດ/ມື້ ຂຶ້ນກັບຂະໜາດຂອງ ງົວ ແລະ ສະພາບອາກາດ (ກົມລ້ຽງສັດ, ພສ 2548).

ສັດຄັ້ງເອື້ອງໃຊ້ເວລາຄັ້ງເອື້ອງປະມານ 50% ຂອງເວລາທັງໝົດ ໃນການກິນອາຫານ, ອີກ 50% ແມ່ນ ໃຊ້ເວລາຄັ້ງເອື້ອງ ແລະ ໃຊ້ເວລາ ກິນອາຫານ ທີ່ມີຄຸນນະພາບຕໍ່າຫຼາຍກ່ວາອາຫານທີ່ມີຄຸນນະພາບສູງ.

ຮູບ 5: ແບບຄອກງົວປະເພດຕ່າງໆ

ຄຸນນະພາບຂອງອາຫານ	ເວລາ ຊົ່ວໂມງ/ມື້
ດີ	6-9
ຕ່ຳ	10-12

ຕາຕະລາງ 5: ຄວາມຕ້ອງການໃຊ້ເວລາໃນການກິນອາຫານຂອງງົວໃນແຕ່ລະມື້ສະນັ້ນ:

ຖ້າວ່າເຮົາລ້ຽງງົວຢູ່ໃນທົ່ງຫຍ້າທຳມະຊາດ ຫຼືຫຍ້າບໍ່ພຽງພໍ ແມ່ນໃຫ້ຕັດຫຍ້າມາໃຫ້ກິນເວລາກາງຄືນ ເພື່ອຮັບ ປະກັນໃຫ້ງົວໄດ້ກິນອາຫານທີ່ພຽງພໍ.

4.2.2 ການລ້ຽງສັດແບບປ່ອຍໃນສວນຫຍ້າ ການລ້ຽງປ່ອຍໃນສວນຫຍ້າມີ 2 ວິທີການຄື: ລ້ຽງປ່ອຍໃນລອກທີ່ມີຮົ້ວຂັ້ນ ແລະ ການລ້ຽງປ່ອຍແບບມັດລ່າມ

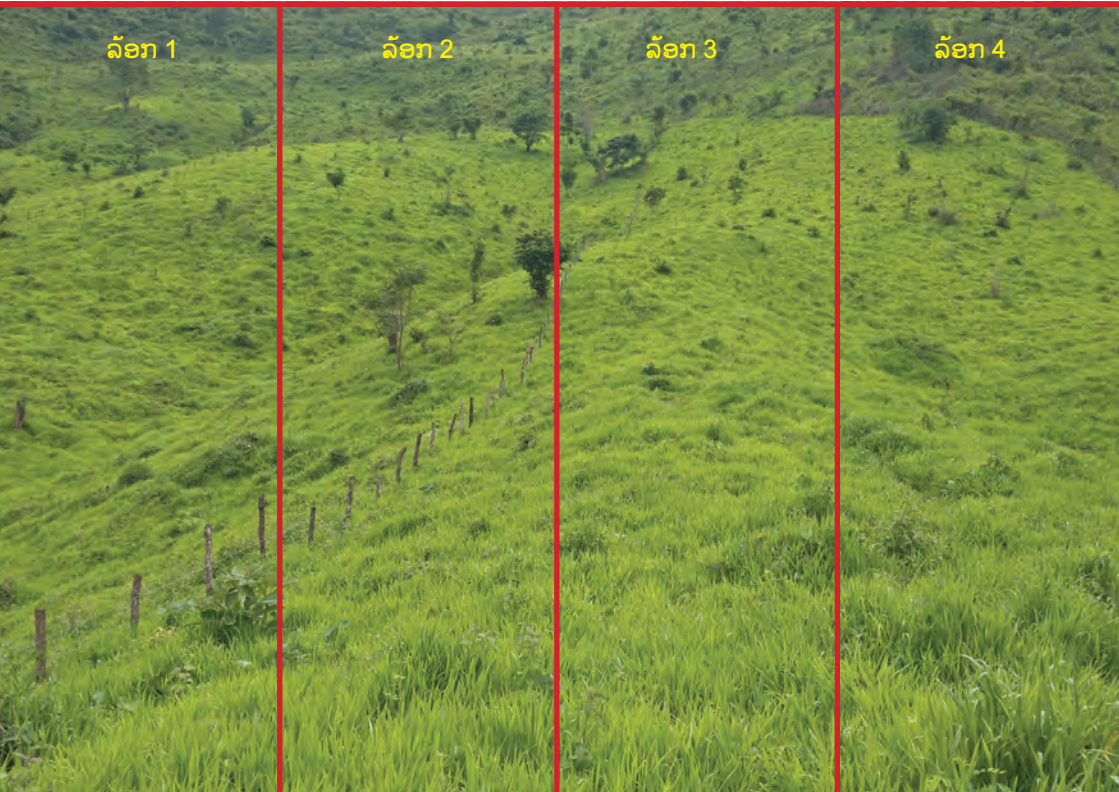

ການລ້ຽງສັດໃນສວນຫຍ້າແບບປ່ອຍໃນລອກ

ທີ່ມີຮົ້ວຂັ້ນຢ່າງໜ້ອຍຕ້ອງມີເນື້ອທີ່ບໍ່ຕໍ່າກ່ວາ 1 ເຮັກຕາຂຶ້ນໄປ ເຊິ່ງຈະຕ້ອງລົງທຶນເຮັດຮົ້ວອ້ອມໂດຍແບ່ງເປັນ 3-4 ລອກເທົ່າກັນ ເພື່ອປ່ອຍສັດໝູນວຽນອາທິດລະລອກພາຍໃນ 3-4 ອາທິດ (21 ວັນ - 1 ເດືອນ) ຫຍ້າກໍ່ຈະບົ່ງຂຶ້ນປະມານ 10-20 ຊັງຕີແມັດ ທີ່ເໝາະສົມສໍາລັບສັດໄດ້ກິນຫຍ້າອ່ອນ.

ຮູບ 6: ການເຮັດລອກສໍາລັບລ້ຽງງົວທອມປ່ອຍໝູນວຽນ

ຮູບ 7: ການລ້ຽງສັດແບບລ່າມ

ການລ້ຽງສັດແບບມັດລ່າມ: ສໍາລັບຜູ້ທີ່ມີສັດໜ້ອຍ ແລະ ເນື້ອທີ່ໜ້ອຍກໍ່ສາມາດເຮັດວິທີນີ້ໄດ້ແຕ່ເສຍເວລາຫຼາຍຈະຕ້ອງໄດ້ໄປຍ້າຍທຸກໆ 3-4 ຊົ່ວໂມງເຊື່ອກຕ້ອງຍາວປະມານ 10-15 ແມັດແຕ່ຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ສັດທີ່ບໍ່ເຄີຍ ມັດເຊື່ອກມາກ່ອນຈະເຮັດໃຫ້ສັດບໍ່ກິນຫຍ້າ,

ການລ້ຽງທອມແບບຂັງ	ການລ້ຽງປ່ອຍໃນລອກ	ການລ້ຽງແບບລ່າມ
ຈຸດດີ		
<ul style="list-style-type: none"> - ເໝາະສໍາລັບຜູ້ທີ່ພົ້ນທີ່ໜ້ອຍ - ສາມາດເບິ່ງແຍງສັດງ່າຍ (ການສັກຢາ, ການວັດແທກນໍ້າໜັກ, ການ ຄວບຄຸມອາຫານ) - ສັດບໍ່ໄດ້ອອກກໍາລັງກາຍຫຼາຍເຮັດ ໃຫ້ສັດຕູ້ຍໄວ 	<ul style="list-style-type: none"> - ປະຍັດແຮງງານ ແລະ ເວລາສັດສາມາດເລາະກິນຫຍ້າດ້ວຍຕົນເອງ 	<ul style="list-style-type: none"> - ປະຍັດຕົ້ນທຶນ ແລະ ແຮງງານເຮັດຮົ້ວ
ຈຸດອ່ອນ		
<ul style="list-style-type: none"> - ໃຊ້ແຮງງານຫຼາຍໃນການຕັດຫຍ້າ ໃຫ້ກິນ - ເສຍງົບປະມານໃນການເຮັດຮາງ ອາຫານ ແລະ ອ່າງນໍ້າ 	<ul style="list-style-type: none"> - ເສຍງົບປະມານຫຼາຍໃນການເຮັດຮົ້ວ, ເຮັດຄອກ ແລະ ອ່າງນໍ້າ 	<ul style="list-style-type: none"> - ເສຍແຮງງານ ແລະ ເວລາໃນການໄປຍ້າຍສັດ - ສັດບໍ່ໄດ້ກິນຫຍ້າເຕັມທີ່ - ເຊື່ອກມັກງົວຂາສັດເຮັດໃຫ້ມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ສັດເຈັບ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ສັດທີ່ບໍ່ທັນລົງມັດເຊື່ອກ.

ກະວົນກະວາຍ ແລະ ອາດເຮັດໃຫ້ເຊືອກມັດຕິນລົ້ມລົງ ຖ້າພື້ນທີ່ຄ້ອຍຊັນອາດເຮັດໃຫ້ເປັນອັນຕະລາຍໄດ້ ສັດອາດຕາຍໄດ້. ຂໍ້ດີວິທີດັ່ງນີ້ແມ່ນບໍ່ໄດ້ເຮັດຮົ່ວຫຼຸດຜ່ອນຕົ້ນທຶນ.

4.3 ທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ສະອາດ ແລະ ປອດໄພ: ສັດຄວນມີຄອກທີ່ສະອາດ ແລະ ປອດໄພເພື່ອເຮັດໃຫ້ສັດບໍ່ເປັນພະຍາດ, ມີນ້ຳດື່ມທີ່ສະອາດ, ມີສຸຂະພາບແຂງແຮງ ແລະ ເຈົ້າຂອງສັດສາມາດອຸ່ງໄກ້ກັບສັດຕະຫຼອດ:

ສັດງົວ-ຄວາຍ ຕ້ອງການຂະໜາດຂອງຄອກ 2x4 ແມັດຕໍ່ໂຕ ຫຼື 8 ຕາແມັດຕໍ່ໂຕທາງ ຫ້າຄອກສູງ 4 ແມັດ, ທາງຫຼັງ 2,5 ແມັດ ອາດຈະຂຶ້ນເປັນຄອກຂັງດຽວຫຼື ຂັງລວມກໍໄດ້, ພື້ນເທດ້ວຍຊີມັງຂັດທຍາບເພື່ອບໍ່ໃຫ້ພື້ນ ແຕ່ໃຫ້ມີຄວາມຄ້ອຍຊັນລົງທາງດ້ານຫຼັງຄອກ ປະມານ 4% ຫຼື ມູມ 15 ອົງສາເພື່ອໃຫ້ນ້ຳລ້າງຄອກໄຫຼດີ, ຫຼັງຄາມູງດ້ວຍຫຍ້າ ຫຼື ສັງກະສີ ຫຼື ກະເບື້ອງ, ຫ້າຍຄອກຄວນມີຮ່ອງລະບາຍນ້ຳກ້ວາງ 30 ຊັງຕີແມັດເພື່ອລ້າງສິ່ງເສດເຫຼືອ (ປັດສະວະ ແລະ ມູນສັດ) ແລະ ຄວນໃຫ້ໄຫຼລົງສູ່ສວນຫຍ້າເພື່ອເປັນຝຸ່ນຕໍ່ໄປ. ທາງຫ້າຄອກຄວນເຮັດຮາງອາຫານໄວ້ສຳລັບໃຫ້ອາຫານສັດສູງຈາກຫ້າດິນ 60 ຊັງຕີແມັດ, ກ້ວາງ 80 ຊັງຕີແມັດເຮັດດ້ວຍຊີມັງ, ຂອບຮາງດ້ານຫ້າສູງກ່ວາດ້ານຫຼັງ 10-20 ຊັງຕີແມັດ. ສຳລັບອ່າງນ້ຳແມ່ນເຮັດຢູ່ດ້ານຫຼັງຂອງຄອກສັດເພື່ອບໍ່ໃຫ້ຄອກປຽກ (ກົມລ້ຽງສັດ, ພສ 2548).

ຮູບ 8: ຄອກສັດ ແລະ ອ່າງນ້ຳໃຫ້ສັດກິນ

ຮູບ 9: ເຕັກນິກການສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດສັດ

4.4 ມີການຮັກສາສຸຂະພາບ

ຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງສັດຕ້ອງຮູ້ຈັກການປ້ອງກັນ ແລະ ຄວບຄຸມພະຍາດສັດໂດຍປະຕິບັດຕາມຫຼັກການຂອງສັດຕະວະແພດຕ້ອງມີການສັກຢາປ້ອງກັນໃຫ້ເປັນປົກກະຕິຕາມກຳນົດເວລາ ເພື່ອຮັບປະກັນບໍ່ໃຫ້ສັດເປັນພະຍາດ. ພະຍາດທີ່ມັກເກີດກັບງົວຄວາຍຢູ່ໃນສປປລາວແມ່ນພະຍາດ ປາກເປື້ອຍລົງເລັບ, ພະຍາດເຕົ້າໂຮມເລືອດ, ພະຍາດໂຄ່ປວມ, ພະຍາດທ້ອງເບັງ.

ການສັກຢາປ້ອງກັນແມ່ນຄວນປະຕິບັດ 2 ຄັ້ງຕໍ່ປີ, ແຕ່ລະຄັ້ງຫ່າງກັນ 5-6 ເດືອນຄືຕົ້ນລະດູຝົນຊ່ວງເດືອນ 4-5 ແລະ ຕົ້ນລະດູແລ້ງຊ່ວງເດືອນ 10-11 ເພາະຊ່ວງການປ່ຽນລະດູເປັນເງື່ອນໄຂທີ່ເໝາະສົມໃຫ້ແກ່ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພະຍາດ.

ຕາຕະລາງ 7: ການຄວບຄຸມ ແລະ ປ້ອງກັນພະຍາດສັດ

ລາຍການ	4 ອາທິດ	6 ເດືອນ ແລະ ທຸກ 6 ເດືອນ	ອາຍຸສັດ 6 ເດືອນ ແລະ ສັກທຸກປີ	ແມ່ພັນ (1 ເດືອນກ່ອນປະສົມພັນ ແລະ ກ່ອນເກີດ)
ຢາຂ້າແມ່ທ້ອງ	ສັກ/ໃຫ້ກິນ	-	-	-
ວິຕາມິນ ADE	-	-	-	ສັກກ້າມຊີ້ນ 5 ມລ
ສັກວັກຊີນປາກເປື້ອຍລົງເລັບ	-	-	ໂຕລະ 3 ມລ ສັກຫຼົບໜັງ	-
ເຕົ້າໂຮມເລືອດ	-	ໂຕລະ 3 ມລ ສັກຫຼົບໜັງ	-	-
ໄຂ່ປວມ	-	-	ໂຕລະ 3 ມລ ສັກຫຼົບໜັງ	-

4.5 ມີການຈັດການທີ່ດີ

ນັບຕັ້ງແຕ່ການຄັດເລືອກແນວພັນດີ, ການເບິ່ງແຍງດູແລ, ການວາງແຜນການຜະລິດ ແລະ ການຕະຫຼາດ

- ແນວພັນດີ: ສໍາລັບເລືອກງົວເຂົ້າທອມຄວນເປັນງົວລູກປະສົມທີ່ມີສາຍເລືອດພັນຊາໂລເຊປະມານ 25% ເປັນເພດຜູ້ບໍ່ຕອນຈິງຈະໃຫຍ່ໄວເປັນງົວທີ່ເຊົາກິນນົມແລ້ວ 7 ເດືອນ ນໍ້າໜັກບໍ່ເກີນ 250 ກິໂລ. ຖ້າລ້ຽງເອົາລູກຕ້ອງເລືອກເອົາພໍ່ພັນທີ່ໃຫຍ່, ຂາສັ້ນ, ກະໂພກກ້ວາງ, ໜ້າອົກກ້ວາງ ແລະ ແຂງແຮງດີ, ແອວເລິກ, ກະເພາະໃຫຍ່ທີ່ກິນ ອາຫານໄດ້ຫຼາຍ (ກົມລ້ຽງສັດ, ພສ 2548).
- ການເບິ່ງແຍງດູແລສັດ: ກ່ອນຈະເອົາງົວເຂົ້າລ້ຽງຕ້ອງທໍາຄວາມສະອາດຄອກ, ຮາງອາຫານ, ອ່າງນໍ້າ, ຂ້າເຊື້ອພະຍາດພາຍໃນຄອກ ໂດຍໃຊ້ບູນຂາວຫວ່ານທົ່ວຄອກ.
- ການວາງແຜນຜະລິດ: ການລ້ຽງງົວເພື່ອຜະລິດລູກຕ້ອງໄດ້ຄໍານຶງເຖິງບັນຫາການປະສົມພັນຄວນລິກລ້ຽງການປະສົມພັນງົວໃນເຊື້ອສາຍດຽວກັນ (ໃນຝູງດຽວກັນ) ເພາະຈະເຮັດໃຫ້ລູກເກີດມາບໍ່ແຂງແຮງ

ຮູບ 10: ບາງແນວພັນສັດພື້ນເມືອງລາວ

ພູມຄູ່ມກັນຕໍ່າ ແລະ ຂະຫຍາຍໂຕຊ້າ, ເພາະສະນັ້ນເຮົາຄວນໃຫ້ສັດໄດ້ປະສົມພັນກັບພໍ່ພັນຝູງອື່ນທີ່ບໍ່ແມ່ນສາຍເລືອດດຽວກັນຈະໄດ້ລູກສອດທີ່ມີຄວາມແຂງແຮງ, ໃຫຍ່ກ່ວາພໍ່ແມ່ ແລະ ມີຄວາມທົນທານຕໍ່ພະຍາດໄດ້ດີກ່ວາ.

ການຂະຫຍາຍຝູງສັດໃນການເພີ່ມຈຳນວນສັດເຮົາຄວນຄຳນຶງເຖິງແຫຼ່ງອາຫານສັດທີ່ມີເພາະຖ້າລ້ຽງສັດຫຼາຍເກີນໄປອາຫານບໍ່ພຽງພໍກໍຈະເຮັດໃຫ້ສັດຂາດອາຫານ, ບໍ່ໄດ້ນ້ຳໜັກ, ລາຄາຕົກຕໍ່າ, ທັງເສຍເວລາລ້ຽງ ແລະ ບໍ່ມີກຳໄລ.

ເອກະສານອ້າງອີງ

M.Horne, W. W. (2001). Developing forage technologies with small-holder farmers.

ກົມລ້ຽງສັດ. (ພສ 2548). ການຂຸນງົວ. ກຸງເທບ, ປະເທດໄທ:

ສຳນັກພັດທະນາການລ້ຽງສັດ ແລະ ຖ່າຍທອດເຕັກໂນໂລຊີ, ກົມລ້ຽງສັດ .

ປາລິກອນ ທະລົງແສງຈັນ, ຈ. ສ. (2007). ການວາງແຜນຈັດສັນນໍ້າໃຊ້ທີ່ດິນໃນສປປລາວ. ອົງການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນແຫ່ງຊາດ.

ນັບຕັ້ງແຕ່ເດືອນມີນາ ປີ2018, ອົງປະກອບພື້ນຖານ ໂຄງລ່າງຊົນນະບົດກະຊິກຳຂະໜາດນ້ອຍ (SARI) ຂອງແຜນງານພັດທະນາເຂດເນີນສູງພາກເໜືອ (NUDP) ແລະ ໂຄງການສົ່ງເສີມການປະຕິບັດ ເຕັກນິກນິເວດກະສິກຳ (EFICAS) ພາຍໃຕ້ການສະໜັບສະໜູນດ້ານທຶນຈາກອົງການພັດທະນາຂອງ ຝຣັ່ງ (AFD) ແລະ ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ເພື່ອແນໃສ່ເປົ້າໝາຍການພັດທະນານິເວດກະສິກຳ ແບບຍືນຍົງ (Agro-Ecological) ແລະ ວຽກງານການຄຸ້ມຄອງອ່າງ ໂຕ່ງ (Watershed Management) ເຊິ່ງເປັນພາກສ່ວນຫຼັກໃນເປົ້າໝາຍການພັດທະນາຄວາມສາດມາໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ບົວລະບັດຮັກສາ ໂຄງລ່າງພື້ນຖານຂະໜາດນ້ອຍ ແລະ ພັດທະນາຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນເຂດຊົນນະບົດແບບຍືນ ຍົງ ໃນແຂວງເປົ້າໝາຍຄື: ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ແຂວງຫົວພັນ ແລະ ແຂວງຜົ້ງສາລີ.

ນອກເໜືອຈາກນັ້ນ, ການປະກອບສ່ວນຂອງສອງອົງປະກອບຂອງແຜນງານພັດທະນາເຂດເນີນ ສູງພາກເໜືອ ແມ່ນເພື່ອ:

- o ແນໃສ່ຄວາມຍືນຍົງໃນການ ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ບົວລະບັດຮັກສາໂຄງລ່າງພື້ນຖານຂະໜາດ ນ້ອຍທີ່ມີໃນປະຈຸບັນຂອງອົງປະກອບພື້ນຖານ ໂຄງລ່າງຊົນນະບົດກະຊິກຳຂະໜາດນ້ອຍ (SARI).
- o ພັດທະນາເຕັກນິກວິສະວະກຳໃນການຄຸ້ມຄອງ ຫຼື ການຄຸ້ມຄອງອ່າງ ໂຕ່ງ (Bio-engineering/Watershed Protection) ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການປະຕິບັດການພັດທະນາກະສິກຳແບບຍືນ ຍົງກັບ ໃຫ້ກົງກັບແຕ່ລະລະດູການ.
- o ສົ່ງເສີມການສ້າງແຮງຈູງໃຈໃນການການພັດທະນານິເວດກະສິກຳທີ່ເປັນມິດຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ໃຫ້ຍືນຍົງ.
- o ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ ພະນັກງານກຸ່ມບ້ານ, ພະນັກງານພະແນກກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ແຂວງ (PAFO), ພະນັກງານຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ (DAFO) ເພື່ອແນ ໃສ່ການການບົກບັກຮັກສາໃນຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງ.

ເອກກະສານສະບັບນີ້ເປັນພຽງໝາກຜົນຂອງທີມງານຈາກທັງສອງອົງປະກອບໃນທາງທິດສະດີ ແລະ ພາກປະຕິບັດເຊິ່ງໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອ ແລະ ຮ່ວມມືຈາກພາກສ່ວນພະແນກກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ແຂວງ (PAFO), ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ (DAFO) ເຊິ່ງກໍຄືພະນັກງານ, ໂຄງການ ແລະ ສະຖາບັນການສຶກສາ.

Northern Uplands Development Programme (NUDP)
National Coordination Office
Ministry of Agriculture and Forestry
P.O. Box 811
Vientiane Capital 01000
Lao PDR
T. + 856 21 263 209
E. nudpnpc@gmail.com
W. www.nudplao.org

EFICAS Project
Department of Agricultural Land Management (DALaM)
Ministry of Agriculture and Forestry
P.O. Box 3310
Vientiane Capital 01000
Lao PDR
T: +856 21 771288
E: eficas.laos@gmail.com
W: www.eficas-laos.net